

Sosnowiec, dnia 9 stycznia 2025 roku

WED.0012.6.1.2025.DS.ZR.BG

URZĄD MIEJSKI w SOSNOWCU
BIURO RADY MIEJSKIEJ

wpłynęło 13. 01. 2025

L.dz.zaj.

Podpis

PREZYDENT
ARKADIUSZ CHECIŃSKI
13.01.25

**Komisja Oświaty
Rady Miejskiej
w Sosnowcu**

W związku z posiedzeniem Komisji Oświaty Rady Miejskiej w Sosnowcu zaplanowanym na dzień 28 stycznia 2025 r. przekazuję informacje dotyczące pkt 1 i pkt 2 porządku obrad.

Pkt 1. Profilaktyka zdrowia w placówkach oświatowych – programy edukacyjne

W XXI wieku szkolna edukacja zdrowotna i promocja zdrowia stały się koniecznym procesem edukacyjno-wychowawczym, stanowiącym odpowiedź na zagrożenia zdrowia dzieci i młodzieży spowodowane niewłaściwym, tzw. konsumpcyjnym stylem życia. Zgodnie z powszechnymi obserwacjami dokonywanymi na świecie niebezpieczeństwo obniżenia kondycji zdrowotnej młodego pokolenia jest następstwem:

- pasywności ruchowej i preferowania siedzącego trybu życia – bezruchu przed ekranem telewizora, komputera czy smartfonu;
- niezdrowego odżywiania – spożywania produktów wysoko przetworzonych;
- zaburzeń zdrowia psychospołecznego – stresu, lęków adaptacyjnych, depresji;
- uzależnień od współczesnych mediów, w tym internetu;
- stosowania używek – alkoholu, nikotyny, narkotyków, dopalaczy oraz działania uzależnień behawioralnych;
- kultu szczupłego ciała w ponowoczesnej kulturze – anoreksji, bulimii.

W myśl stanowiska Światowej Organizacji Zdrowia (ang. WHO – World Health Organization): zdrowie jest nieodłącznym warunkiem osiągnięć szkolnych, dobrej jakości życia i wydajności ekonomicznej. Wyposażając dzieci w wiedzę, umiejętności i postawy wobec zdrowia, możemy zwiększyć ich szanse na zdrowe życie oraz zdolności działania na rzecz zdrowia społeczności, w której żyją.

Wspieranie działań promujących zdrowie dzieci i młodzieży, z uwzględnieniem zróżnicowania ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych w szkołach i innych placówkach oświatowych, uzupełniana realizowaną od wielu lat edukacją zdrowotną i profilaktyką.

Promocja zdrowia może skutecznie wzmacniać edukację zdrowotną w wymiarze praktycznym dzięki popularyzowaniu zdrowego stylu życia we wszystkich środowiskach edukacyjnych. Ważnym elementem promocji zdrowia w szkołach i placówkach oświatowych jest zagwarantowana przez Ministra Zdrowia profilaktyczna opieka zdrowotna. W ramach tej opieki, w formie badań profilaktycznych, systematycznie powinien być kontrolowany rozwój dzieci i młodzieży we wszystkich obszarach: fizycznym, psychicznym oraz intelektualnym. Zadania te w jednostkach oświatowych realizują pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania lub higienistki szkolne, które wykonują np. badania wzroku, słuchu, diagnostykę próchnicy zębów czy postawy ciała dziecka. Włączenie tych zadań do systematycznego działania z zakresu promocji zdrowia pozwala przygotować dzieci i młodzież do profilaktyki zdrowotnej po zakończeniu edukacji szkolnej, w tym do wykonywania badań profilaktycznych w różnych okresach życia. Promocja zdrowia w szkołach i innych placówkach oświatowych powinna uwzględniać zróżnicowane potrzeby rozwojowe i edukacyjne dzieci i młodzieży oraz przygotowywać ich do dbałości o zdrowie przez całe życie.

Szczególnej uwagi wymagają uczniowie z niepełnosprawnościami, z deficytami rozwojowymi, chorobami przewlekłymi, trudnościami w uczeniu się, adaptacji, zaniedbani środowiskowo, niedostosowani społecznie, ale również uczniowie wybitnie uzdolnieni. Proponowane im działania z zakresu promocji zdrowia mają służyć integracji i włączaniu wszystkich uczniów w zdrowe środowisko szkoły lub placówki oświatowej. Działania te mają wzmacniać poczucie bezpieczeństwa podopiecznych, usuwać bariery komunikacyjne i edukacyjne. Jednym z rodzajów tych działań jest realizacja w placówkach programów edukacyjnych w zakresie profilaktyki zdrowia.

W ramach szeroko pojętej profilaktyki zdrowia, w sosnowieckich placówkach przedszkolnych realizowane są zarówno programy własne, autorskie, jak i edukacyjne programy ogólnopolskie, warsztaty prozdrowotne, wycieczki, zawody oraz konkursy o przedmiotowej tematyce. Wszystkie zajęcia i aktywności mają charakter bezpłatny i dostosowane są do wieku i możliwości rozwojowych dzieci. Odbywają się również pogadanki, zajęcia w formie gier i zabaw oraz różnego rodzaju uroczystości, których tematem przewodnim jest profilaktyka zdrowego stylu życia. Wychowankowie przygotowują zdrowe posiłki, biorą udział w zawodach sportowych i zajęciach ruchowych na świeżym powietrzu oraz uczestniczą w spotkaniach prowadzonych przez psychologów, pedagogów oraz przedstawicieli zawodów medycznych. Przekazywanie treści ułatwiają dostosowane do wieku pomoce dydaktyczne (w tym multimedialne), maskotki lub inne postacie związane z danym programem. Bloki tematyczne zawierają w sobie szereg ciekawych działań – wykonywanie prac plastycznych,

doświadczeń, wyjazdy na wycieczki oraz działania praktyczne np. zajęcia kulinarne i prace w ogrodzie. Głównym celem programów edukacyjnych jest wykształcenie u dzieci prawidłowych nawyków żywieniowych oraz postaw prozdrowotnych, nauka radzenia sobie z emocjami, zwiększanie świadomości ekologicznej, promocja aktywności ruchowej, wspomaganie prawidłowego rozwoju zdrowia psychicznego oraz przyswojenie prawidłowych nawyków higienicznych. Wszelkie zajęcia promujące zdrowie odbywają się we wszystkich placówkach przez cały rok szkolny i zapewniają dzieciom możliwość wzbogacenia swojej wiedzy, nabycie określonych umiejętności oraz wykształcenie postawy prozdrowotnej.

Do najpopularniejszych programów edukacyjnych przeznaczonych dla dzieci w wieku przedszkolnym należy zaliczyć:

„Klub zdrowego przedszkolaka” - program edukacyjny, wspierający prawidłowy rozwój dzieci poprzez propagowanie zdrowego stylu życia, kształtowanie postaw prozdrowotnych, nabycie określonych umiejętności oraz przyswojenie prawidłowych przyzwyczajzeń i nawyków higieniczno – zdrowotnych;

„Przyjaciele Zippiego” - ma na celu promocję zdrowia psychicznego i dobrego samopoczucia małych dzieci poprzez rozwój ich umiejętności komunikacyjnych i społecznych, ułatwiających dobre funkcjonowanie w grupie, nawiązywanie przyjaźni, radzenie sobie z problemami i trudnościami. Został stworzony specjalnie dla dzieci 5-8 letnich o różnym poziomie umiejętności. Uczy jak radzić sobie z codziennymi problemami, jak nazywać uczucia, jak o nich rozmawiać oraz jak najlepiej dobierać sposoby radzenia sobie. Program zachęca również do współpracy i pomagania innym dzieciom;

„Kubusiowi Przyjaciele Natury” - dzieci uczą się troszczyć o środowisko naturalne, poznają podstawowe zasady ekologii i dowiadują się dlaczego warto jeść owoce i warzywa oraz poznają korzyści płynące z ruchu;

„Mamo, tato wolę wodę” - celem nadrzędnym jest wykształcenie u dzieci prawidłowych nawyków żywieniowych ze szczególnym podkreśleniem roli wody w codziennej diecie, a także zwrócenie ich uwagi na zagadnienie ochrony środowiska;

„Zdrowo i sportowo” - program edukacyjny, którego celem jest kształcenie pożądaných nawyków tj. codzienna aktywność ruchowa, zdrowe odżywianie, odpoczynek (właściwa dawka i jakość snu) oraz przeciwdziałanie chorobom cywilizacyjnym: nadwaga, otyłość, cukrzyca typu 2, wady postawy;

„Czyste powietrze wokół nas” - program o charakterze profilaktycznym, mający na celu wykształcenie u dzieci świadomej postawy ochrony własnego zdrowia w sytuacjach, gdy są narażone na bezpośredni kontakt z osobami palącymi. Założeniem programu jest ochrona dzieci przed szkodliwym wpływem dymu tytoniowego;

„Dzieciaki Mleczaki” - zajęcia mające na celu wytworzenie trwałego nawyku higieny jamy ustnej, poprzez regularne szczotkowanie zębów, a także spożywanie odpowiednich

pokarmów. Podnosi świadomość dzieci na temat roli mleka i produktów mlecznych w ich diecie;

„**Wirusochrona**” - program edukacyjny, mający na celu promowanie zasad higieny osobistej oraz zwrócenie uwagi na znaczącą rolę higieny jako podstawowego sposobu zapobiegania przenoszeniu się wirusów;

„**W zdrowym ciele, zdrowy duch**” - promowanie aktywności ruchowej poprzez zabawy i ćwiczenia ogólnorozwojowe, kształtowanie postaw prozdrowotnych z wykorzystaniem niekonwencjonalnych przyborów, profilaktyka wad postawy w toku zabaw ruchowych z wykorzystaniem przedmiotów codziennego użytku;

„**Zdrowe życie i pierwsza pomoc**” - ma na celu kształtowanie nawyków prozdrowotnych, rozwijanie sprawności fizycznej oraz naukę udzielania pierwszej pomocy.

Ponadto sosnowieckie przedszkola regularnie współpracują z Sanepidem, przychodniami lekarskimi, nadleśnictwem oraz prowadzą akcje informacyjne dla rodziców.

Wiele programów własnych, autorstwa nauczycieli przedszkoli, ukierunkowanych jest na tworzenie warunków kształtujących poczucie własnej wartości, samooceny, samorealizacji i samodzielności oraz sposobów radzenia sobie ze stresem i sytuacjami trudnymi. Wzbogacają one wiedzę dziecka o własnym zdrowiu oraz propagują nabywanie umiejętności i zachowań prozdrowotnych w aspekcie fizycznym, psychicznym i społecznym.

Projekty oraz programy sportowe realizowane w przedszkolach mają na celu promowanie aktywności fizycznej oraz zdrowego stylu życia, będącego podstawą fizycznego, społecznego i emocjonalnego rozwoju dziecka. Każdy dzień w przedszkolu wypełniony jest zabawami ruchowymi, ćwiczeniami oraz zajęciami zawierającymi elementy sportu, co wprost z wynika z podstawy programowej wychowania przedszkolnego.

Podobnie jak w przypadku placówek przedszkolnych, programy edukacyjne dotyczące profilaktyki zdrowia, realizowane w sosnowieckich szkołach podstawowych są programami zarówno autorskimi, jak i ogólnopolskimi czy wojewódzkimi.

Programy sportowe umożliwiają dzieciom i młodzieży udział w dodatkowych zajęciach sportowych poza lekcjami WF, dopasowane do potrzeb i zainteresowań dzieci oraz młodzieży szkolnej. Zajęcia sportowe realizowane są na terenie szkoły i obejmują zajęcia z gimnastyki korekcyjnej, gry zespołowe, lekkoatletykę. Są to treningi z wykwalifikowaną kadrą, podczas których uczniowie zyskują szansę na rozwijanie swoich pasji i umiejętności, dbanie o sprawność fizyczną i zdrowie, zacieśnianie relacji z rówieśnikami, alternatywną i aktywną formę spędzania wolnego czasu, budowanie kompetencji w zakresie pracy w grupie, organizacji czasu, działania zespołowego, redukcję stresu oraz agresji poprzez sport, budowanie poczucia własnej wartości i sprawczości.

Przykłady:

„Mały Mistrz” - program dotowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki. Jest dedykowany dla uczniów klas I-III szkół podstawowych oraz nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i wychowania fizycznego. Realizatorem programu jest Szkolny Związek Sportowy i szkoły podstawowe z całej Polski, które wyrażą chęć uczestnictwa w programie;

„Aktywny do kwadratu” - program umożliwia dzieciom i młodzieży udział w dodatkowych zajęciach sportowych poza lekcjami WF;

„Aktywna przerwa” – celem programu jest rozwijanie u najmłodszych uczniów aktywności fizycznej w przerwach między aktywnością umysłową;

W ramach programów edukacyjno – profilaktycznych uczniom przekazywana jest wiedza na temat zdrowia i profilaktyki zdrowotnej oraz zachęceni są oni do dbania o zdrowie swoje i swojej rodziny.

Przykłady:

„Bieg po zdrowie” - celem programu jest opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów;

„Trzymaj formę” - program o unikalnym dwukierunkowym podejściu: promującym zbilansowane odżywianie połączone z regularną aktywnością fizyczną. Ma na celu propagowanie zdrowego stylu życia;

„Profilaktyka szczepień przeciw HPV” - powszechny program szczepień przeciw HPV realizuje założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030;

„Znamię! Znam je?” - Celem programu jest upowszechnienie wiedzy na temat profilaktyki czerniaka;

„Smaki życia, czyli debata o dopalaczach” - celem programu jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenie ostrożności i zmniejszenie otwartości na kontakty z tymi produktami;

„Lekki tornister” - celem jest profilaktyka wad postawy;

„Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach” - w ramach tego programu przekazane zostały uczniom informacje na temat działania antybiotyków oraz szkodliwości ich nadużywania;

„Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej” - celem programu jest rozwijanie w dzieciach podstawowych umiejętności społecznych i emocjonalnych oraz przygotowanie do radzenia sobie z trudnościami;

„Godzina dla Młodych Główników” - celem programu jest normalizowanie rozmów o zdrowiu psychicznym, rozwijanie kompetencji emocjonalno-społecznych i samoświadomości wśród młodzieży, a także wyposażenie uczniów w narzędzia do otrzymywania wsparcia;

"Zdrowie i emocje – skrzynka z narzędziami" - profilaktyka zdrowia psychicznego oraz pomoc osobom w kryzysie, rozwijanie wsparcia rówieśniczego;

„Ratujemy i Uczymy Ratować” - głównym celem programu jest poznanie przez uczniów zasad pierwszej pomocy oraz doskonalenie umiejętności podejmowania przez nich, jako świadków zdarzenia, działań ratujących życie;

"Program dla szkół" - warzywa, owoce, mleko - głównym celem programu jest kształtowanie prawidłowych nawyków żywieniowych poprzez dostarczanie uczniom produktów mlecznych oraz owocowo - warzywnych;

„Zdrowo jem, więcej wiem” - celem programu jest wzbogacanie wiedzy uczniów na temat składników odżywczych znajdujących się w produktach spożywczych oraz wykształcenie u dzieci postaw prozdrowotnych poprzez uczenie zasad zdrowego odżywiania;

„Akademia Bezpiecznego Puchatka” - program edukacyjny skierowany do uczniów klas I szkół podstawowych, obejmujący tematykę związaną z bezpieczeństwem dzieci;

„Girls week - dzień zdrowia intymnego” - celem jest wspieranie młodych kobiet w ich rozwoju osobistym, edukacji zdrowotnej i budowaniu świadomości na temat bezpieczeństwa;

„Różowa skrzyneczka” – to program mający na celu walkę z wykluczeniem i tabu menstruacyjnym. Umożliwia powszechny dostęp do bezpłatnych środków higieny osobistej na czas menstruacji w przestrzeni publicznej poprzez instalację różowej skrzyneczki;

„Wspólne kroki w cyberświecie” - zajęcia profilaktyczne mające za celu pokazanie uczniom zagrożeń w sieci i jak mogą się przed nimi bronić;

„Serce z Internetu” - profilaktyka zagrożeń płynących z portali internetowych. Program mający na celu ochronę małoletnich przed korzystaniem z portali społecznościowych.

Ze względu na kolejny etap edukacji, jakim są szkoły ponadpodstawowe, programy realizowane w tych placówkach dostosowane są do wieku uczniów. Programy te mają na celu wzbogacić wiedzę młodzieży na temat zachowań ryzykownych oraz poszerzyć ich wiedzę na temat chorób wirusowych i dróg ich zakażenia. Młodzież nabywa wiedzę dotyczącą umiejętności rozpoznawania objawów niektórych chorób oraz sposobów ich diagnozowania. Profilaktyka pomaga młodzieży prowadzić zdrowy i odpowiedzialny tryb życia. Realizowane programy poszerzają wiedzę młodzieży na temat chorób wirusowych oraz nowotworowych: rak szyjki macicy, rak piersi, wirusowe zapalenie wątroby, nowotwory skóry. Uczniom przekazana zostaje także wiedza na temat skutków przyjmowania używek i ich destrukcyjnego wpływu na sferę fizyczną, emocjonalną i społeczną człowieka. W ramach programów analizowane są zjawiska mające istotny wpływ na dobrostan psychofizyczny człowieka, podnoszona jest świadomość potrzeb emocjonalnych i społecznych, umiejętność sięgania po pomoc specjalistyczną. Wymienione zadania spełniają m. in. następujące programy: **„Ars, czyli jak dbać o miłość”**, **„Wybierz życie”**, **„Podstępne WZW”** czy **„Warto wiedzieć o HIV i AIDS”**.

Pkt 2. Doradztwo zawodowe w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych

Obowiązek realizacji zadań z zakresu doradztwa zawodowego na wszystkich etapach edukacyjnych wynika z zapisów art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku – Ustawy Prawo oświatowe oraz wydanego na jego podstawie rozporządzenia. Zgodnie z zapisem ww. Ustawy przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych i inne formy wychowania przedszkolnego oraz szkoły, z wyjątkiem szkół artystycznych, są zobowiązane do prowadzenia zaplanowanych i systematycznych działań w zakresie doradztwa zawodowego, w celu wspierania dzieci i uczniów w procesie rozpoznawania zainteresowań i predyspozycji zawodowych oraz podejmowania świadomych decyzji edukacyjnych i zawodowych, w tym przygotowania do wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu. Doradztwo zawodowe na poszczególnych etapach edukacyjnych polega w szczególności na prowadzeniu preorientacji zawodowej mającej na celu wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień (przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego) oraz orientacji zawodowej, która ma na celu zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień (szkoły podstawowe).

Doradztwo zawodowe jest realizowane na zajęciach edukacyjnych wychowania przedszkolnego, obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego lub kształcenia w zawodzie, zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego, zajęciach związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęciach z wychowawcą. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego, sposób ich realizacji oraz zadania doradcy zawodowego uwzględniając rolę doradztwa zawodowego w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia określone zostały w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie doradztwa zawodowego. Zgodnie z ww. rozporządzeniem do zadań doradcy zawodowego należy:

- systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów i słuchaczy na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego;
- prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego;
- opracowywanie we współpracy z innymi nauczycielami, w tym nauczycielami wychowawcami opiekującymi się oddziałami, psychologami lub pedagogami, programu doradztwa oraz koordynowanie jego realizacji;
- wspieranie nauczycieli, w tym nauczycieli wychowawców opiekujących się oddziałami, psychologów lub pedagogów, w zakresie realizacji działań określonych w programie;

- koordynowanie działalności informacyjno-doradczej realizowanej przez szkołę, w tym gromadzenie, aktualizowanie i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia;

-realizowanie działań wynikających z programu.

Doradztwo zawodowe realizowane jest we wszystkich sosnowieckich szkołach. Ilość godzin doradztwa zawodowego wynika z ramowych planów nauczania, gdzie określona została tygodniowa minimalna ilość godzin przypadająca na każdy oddział szkolny. Oprócz zajęć wynikających z ramowych planów nauczania zatrudnieni w szkołach doradcy zawodowi realizują zadania zaplanowane w każdym roku szkolnym w opracowanym programie realizacji doradztwa zawodowego. Przy realizacji doradztwa zawodowego szkoły współpracują z pracodawcami, organizacjami pracodawców, stowarzyszeniami placówkami i centrami kształcenia zawodowego i ustawicznego, szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli lub instytucjami rynku pracy. W ramach współpracy organizowany jest m.in. tzw. Festiwal zawodów, w którym uczestniczą uczniowie poszczególnych szkół, nauczyciele, rodzice. W trakcie Festiwalu uczniowie mogą zapoznać się o ofertę kształcenia poszczególnych szkół, porozmawiać z uczniami tych szkół, nauczycielami uczącymi, jak również zapoznać się z wyposażeniem szkoły dotyczącym kształcenia w danym zawodzie.

ZASTĘPCA PREZYDENTA

Michał Wcisło